Sumonyi Zoltán

Védőbeszéd

I. Athéni férfiak! Hogy miként hatott tirátok
Perlőim vádbeszéde, azt én nem tudhatom.
Engem lenyűgözött a meggyőzni szánt tiráda,
Holott igazság-árnyék se volt sok mondaton.
Mondták, hogy óvakodni ajánlatos lesz tőlem:
Elsöprő szónoklattal mindent kifordítok.
Igen, mert ellentétben velük, igazat mondok,
S az igazság azoknak elborzasztó szitok.

II. Előbb a régi vádak ellen kell védekeznem,
Mert hát azokkal régtől tömték a fejeket:
„Van egy bölcs férfiú, kit neveznek Szókratésznek,
Vizsgálgat minden égi és földi rejteket,
S azt mondja, nem minden rossz, amit mi rossznak tartunk. –
Ebből is látható, hogy minő istentelen!”
Ez ellen védekeznem jogom és kötelesség,
S betartanom a törvényt: – legbensőbb intelem.

III. Onnan kezdjük: milyen vád, miféle rágalom volt
Amelyekkel Melétosz elétek rángatott?
Azt mondja, vétkeztem, mert „rejtelmeket vizsgálok,
A kráterek s a felhők titkára oktatok.
S ahogy Arisztophanész a Felhőkben megírta,
A légben úgy sétálok, akár egy szőnyegen.”
De hozzatok csak egyet, egyetlen egy tanút, ki
Ezt látta már! – A többi vád épp ily képtelen!

IV. Tehát ebből semmit se hihettek el! Meg azt sem
Hogy jó fizetség mellett bárkit pallérozok!
Habár irigylem mind, kik erényre jól nevelnek,
Csakhogy mihez nem értek, olyanba nem fogok!
Athéni Kalliosz jött minap a csarnokokba,
Sok pénzért két fiához tanítót véve fel.
Paroszi Eumenoszt. S ezért meg is dicsértem:
Az érti mesterségét! Mindent megérdemel!

V. Akad, ki megkérdezné: „De hát minő ügyed van?
Miért is gyűlt fejedre parázsként rágalom?”
Athéni férfiak! Tán hivalkodó a válasz:
A „legbölcsebb Szókratész” – ezzel gyűlt meg bajom.
Pedig nem én terjesztem! Delphoinak templomában
Püthia istennőtől kérdezte Khairephón:
„Van-é bölcsebb a földön athéni Szókratésznél?”
S az istennő felelte: „Nincs bölcsebb, mondhatom.”

VI. Mindezt azért mondtam, hogy tudjátok, hol kezdődött
A rágalomhadjárat. – Hallgatván Püthiát,
Csodálkoztam, mert bölcsnek magam sosem tartottam,
De hát az istennő nem hibázhat ekkorát!
Így fölkerestem egy-két bölcsnek híresztelt férfit,
S vitáink közt beláttam, a bölcsebb én vagyok.
Erről meggyőzni őket reménytelennek látszott;
S haragtartásuk szítja a mély utálatot.

VII. Az államférfi-bölcsek után költőkhöz mentem.
A dráma s dithürambosz szerzőit kérdezem:
Tudják-e mit jelent az, amit metrumba törnek?
Mert azt művészi módon tudják, elismerem.
S azt láttam, hogy az ihlet nem párosul tudással,
Amint a jósok, ők sem tudják, mit zengenek.
De azt hiszik magukról, ha költészetben elsők,
Akkor tudhatnak mindent, mindenhez értenek.

VIII. Aztán kézművesekhez mentem, megtudni róluk,
Hogy mennyit tudnak arról, amit nem ismerek.
Athéni férfiak! Már belátom, sok dologban
Tapasztaltabbak nálam, s bölcsebbek, meglehet.
De ők is, mint a költők, azt gondolják, ha szépen
Egy széket megfaragnak, ettől már bölcsek is.
Föltettem hát magamnak ismét a kezdő kérdést:
A jós-isten beszéde igaz volt, vagy hamis?

IX. Ezért megyek még most is mindenhová, kutatva
A bölcseket, s ha látom, hogy ostobák, bizony
Megmondom ott előttük – lehet száz követőjük –
Üres fejű vagy! Rád a kutyámat sem bízom.

Ezért sok gyűlölséget kellett már elszenvednem,
Pedig Püthia annyit mondott, hogy „Szókratész
Azért bölcsebb, mert tudja, mit ismer, mit nem ismer;
A bölcsesség minálunk! – Övé a józan ész.”

X. Ehhez jön még, hogy ifjak követnek, s eltanulták
Vitázó módszeremből a nyers ítéletet.
Ezért is engem szidnak, mert őket úgyse mernék;
A tíz legjobb családból valók e gyermekek.
Így lépett ellenem föl Melétosz, ki a költők
Nevében sértődött meg, Anütosz perre vitt
Az államférfiak és a kézműves csoportért,
Lükón meg szónok-védő… Soroljam reggelig?

(folyt. köv.)

